

A Deák Ferenc Szabadkőműves Páholy 1902. évi évkönyvébe jegyezte Rothfeld Richárd az alábbi sorokat: „Az a végtelen szeretet, mely az emberek szívében honol s mely segítségére siet a szűkölködőnek és felemeli a süllyedőt, mely dicsőséget nem hajhászva, elismerést, hálát és köszönetet nem remélve, tisztán kötelességből teljesíti a jót, teremtette meg hazánkban a Nyomorék Gyermekek Országos Otthonát a szegény gyermekek legsajnálatraméltóbbjainak megmentésére.”

A szabadkőművesek támogatták

Milyen jövő vár a mozgássérültek iskolájára?

Európai rangú volt a magyar gyógypedagógia a századfordulón és a következő évtizedekben. A tanítás, a gyógyítás és a képzés hármas egységét valósította meg intézményeiben fajra, nemre, vallási hovatartozásra, vagyoni helyzetre való tekintet nélkül – mondja Nádás Pál, a már több mint kilencvenéves intézmény

betiltották a szabadkőműves páholyokat, ezzel az intézet fenntartó nélkül maradt. Következett az államosítás, amely felparcellázta az egységes rendszert: az iskola az oktatás-ügyhöz, a gyógyítás az egészség-, a szakképzés a munka-ügyhöz került. Először a műhelyek szűntek meg, az iskolát 1952-ben áthelyezték ebbe az épületbe, amelyet eredetileg vak gyerekek számára létesítettek. Megszűnt a házon belüli gyógyító tevékenység. Csupán a hatvanas évektől kezd ismét élni az intézet. Zsótér Pál igazgató jóvoltából új szárnyal, uszodával bővül, tulajdonukba kerül egy svábhegyi telek, amelyen megindul a kertészet. Szülői kezdeményezésre 1970-ben Csillaghegyen megalapítják a halmozottan sérült gyerekek iskoláját, ez az intézmény is hozzánk tartozik.

– Milyen gyerekek kerülnek a Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon Mexikói úti épületébe?

– Ebben a házban ténykedik a minisztérium által felhatalmazott mozgást vizsgáló szakértői bizottság, amelyet korábban áthelyező bizottságnak neveztek. A bizottság tesz javaslatot arra, melyik gyerek hová kerüljön. A kezdeti időszakban születési rendellenesség miatt mozgáskorlátozott gyerekek jöttek ide, majd az első és a második világháború után a háborús sérültek. A hatvanas években a gyermekparalízis tett korlátozóttá sok gyereket. Ma a központi idegrendszer sérülteji vannak többségben.

– Hány gyereket fogad be az intézet?

– Az általános iskolába 135 gyerek jár, majdnem száz közülük a bentlakó. A Máltai Szeretetszolgálat két éve egy autóbusszal a gyerekek szállí-

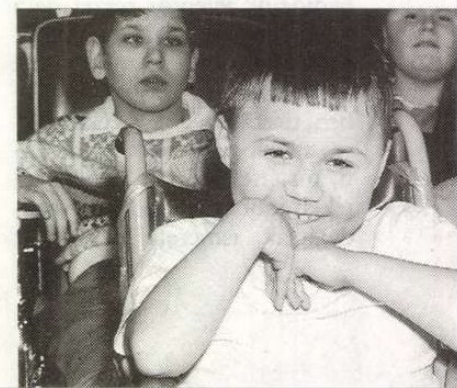
tásban segít. Hétvégén hazaviszi, illetve visszahozza a leg-rászorultabb családok gyerekeit; öthetenként kerül sor minden gyerekre. Ám nem tudjuk, jövőre is működik-e ez a szolgálat, mert az e célra szánt pénz az idén elfogy.

– Az önök csillaghegyi intézetében mi a helyzet?

– Áldatlanul rosszak a körülmények. Egyéni fejlesztésben kellene a gyerekeket részesíteni, ezzel szemben összevont osztályokban vagyunk kénytelenek tanítani. Értelmi fogyatékos mozgássérültek kaptak helyet az intézményben, sok közöttük az olyan gyerekek, aki beszélni sem tud. Ez nem bentlakásos intézet, csak budapesti gyerekeket vehetünk fel.

– Hová mehetnek a gyerekek, miután a mozgásjavító általános iskolát elvégezték?

– Egy normál általános iskolában végzett gyerekeknek elméletben mintegy kétszáz választási lehetőséget kínálnak a középiskolák. A mozgáskorláto-

Nádás Pál igazgató

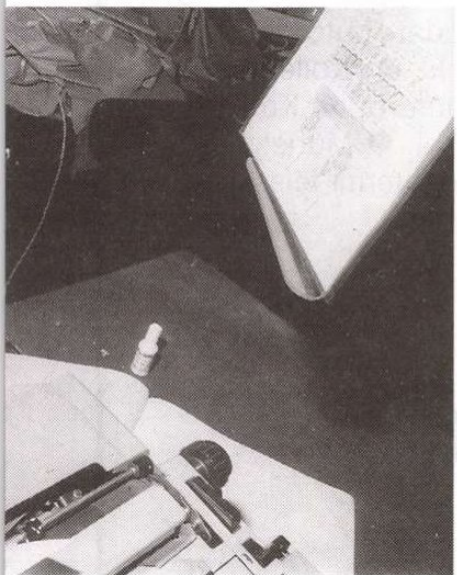
hetedik, mostani igazgatója. – Az elemi iskola elvégzése után hét szakma közül választhattak a gyerekek, három évig tartott a szakképzés, és még egy évig közgazdasági ismereteket is tanultak.

– Milyen a helyzet ma?

– Ma nincs hét, csupán egy, a kertészszakma. A jól kigondolt és működő oktatási-gyógyítási-szakképzési rendszer a második világháború után tönkretették. 1950-ben

Tetlák Eszter felvételei

zott gyerekek gyakorlatilag nincs választási lehetősége Magyarországon. Főleg azoknak nincs, akik nem integrálhatók az egészségesek társadalmába. A mozgáskorlátozottaknak nincs középiskolájuk. Négy éve a minisztériumba beadtam egy tervet alternatív, speciális

szakképző középiskola megteremtésére, amely érettségiig juttatná a növendékeket megfelelő szakképzéssel – nyelvismeretet adna, számítástechnikát, gépirást tanítana, mert ezeken a területeken tudnak fiataljaink az egészségesekkel egyenértékű teljesítményt nyújtani. Az Orczy téri szerbhorvát gimnázium épületét szemeltük ki. Nem kaptuk meg, mint ahogy középiskolánk számára a volt munkásör-, illetve szovjet laktanyákban sem jutott hely. De továbbra is bízunk abban, hogy tervünk megvalósul.

– Az integrációt említette. Elméleti viták központi kérdése: a mozgáskorlátozottak számára mi hasznosabb, az integráció vagy a szegregáció?

– Természetesen az integráció a cél, ám a mozgáskorlátozott gyerekeknek van egy olyan rétege, amelynek speciális iskolára van szüksége középfokon is. Speciálisan képzett szakemberekre, sajátos eszközökre. Egy szék, amit a mozgáskorlátozott használni tud, nyolcvanezer forintba kerül. A szülő beadja hozzájuk gyermekét, és azt is elvárja, gondoskodjunk továbbtanulásáról, elhelyezkedéséről. Nálunk a pályaválasztási felelős posztja kulcspozíció. A kolléganőnek nappalai, éjszakai mennek arra, hogy a gyerekeknek egyenként helyet szerezzon. Egyetlen lehetőség az ifjúsági tagozat, ám ez szakmailag nonszensz, ráadásul megszüntetését tervezik. Belgiumban a mozgáskorlátozottak, illetve fogyatékosok számára két irányban nyújt lehetőséget a képzési és elhelyezkedési rendszer. Egyik az integrációt szolgálja, a másik a speciális képzést törvényesen garantált védett munkahelyekkel.

– A mi közoktatási törvényünk hogyan foglalkozik a fogyatékosokkal?

– El kell ismerni, hogy törvény soha nem törődött ennyit a fogyatékos gyere-

Mádl Ferenc művelődési miniszter

kekkel és fiatalokkal, mint a közoktatási törvény. Felsorolja a fogyatékosok fajtáit, szerepel benne az integráció, a szegregációt nem tiltja. Az utóbbi azért jelentős, mert a remélhetőleg mielőbb megszülető fogyatékos törvény egyik tervezete viszont kategorikusan kimondja: „a szegregáció összes változatát meg kell szüntetni”. Ilyen alapon megszüntethetnénk például a paraolimpiát is. Ehelyett azokat a területeket kell megtalálnunk, ahol a mozgáskorlátozott versenyképes lehet az egészségesek között. Negyvenfős énekkart tartunk fenn, a tanulók egyharmada énekel.

– Hogyan működik ez a speciális általános iskola?

– Az iskolánkba való bekezdést nem a gyerek mozgásállapota, hanem értelmi képessége határozza meg, vagyis az, hogy az el tudja-e végezni az általános iskolát. Természetesen sajátos körülmények között és módszerekkel. Nálunk az osztálylétszám négy és tizenkettő között van, bizonyos tárgyak esetében ez a létszám is megfelelő. Külön tárgyként oktatjuk a gépirást, magas az olvasás-írás órák száma, mert lassúak a gyerekeink, az átlagosnál gyakrabban fordul elő diszlexia, diszgráfia. Ugyancsak sok korrekciós órát használunk fel. A negyedik osztály elvégzése után beszélünk a szülőkkel: a lassabban fejlődő gyerekek számára felajánljuk a nyújtott, öt éves felső tagozatot. Külön hangsúlyt helyezünk a hitoktatás-

ra, már 1988 óta kapcsolatot tartunk fenn az egyházakkal. Bejárnak a lelkészek a diákotthonba, hétvégeken hívó családok kirándulni viszik gyerekeinket.

– Az iméntiekből következik, hogy „drága” a mozgásjavító iskola. Hogyan tudnak megélni?

– Nagyon komoly anyagi gondjaink vannak. Költségeink felette állnak az állami fejkvótának. Ha új eszközt akarunk vásárolni, pályázunk, külföldről koldulunk. Most kaptunk a Művelődési és Közoktatási Minisztériumtól ajándékba 200 ezer forintot. Öt éve nem vettünk játékokat, tehát játékokat vásároltunk. Csillaghegyen a halmozottan fogyatékos gyerekeknek nincs egy rendes televíziójuk, vettünk televíziót. Már korábban is jó lett volna a biciklis terápiát bevezetni, kerékpárt vásároltunk. A mi gyerekeink ugyanolyanok, mint a többi gyerek, csupán nehezebb az életük. Ám ettől még nevetnek, rosszkodnak, huncutkodnak. A legnehezebb időszak az, amikor ráeszmélnék saját fogyatékoságukra.

Eddig jutunk a beszélgetésben, amikor megérkezik Mádl Ferenc művelődési és közoktatási miniszter; tavaly a 90 éves ünnepségsorozat kapcsán kétszer is találkozott vele az itteni gyerekek.

A mozgássérültség rehabilitációjának szolgálatában eltöltött munkájáért Nádas Pál igazgató megkapta a Magyar Köztársaság Érdemrend kiskeresztjét. Tóth József tanárkarnagy jutalma a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt. Pedagógiai tevékenységével ugyanezt a kitüntetést érdemelte ki Berki Erzsébet földrajz szakos tanár és Vársárhelyi Gyöngyi gyógypedagógus és egyetemi végzettségű történelemtanár. Arany Katedra emléklapettét vehetett át Csizmadia Istvánné, Oriskó Istvánné és Zsoldos János, mindhármán gyógypedagógusok.